

Editorial

Και εγένετο φως! Ιδού το 1^ο τεύχος του περιοδικού ACADEMIA του *Δια-πανεπιστημιακού Δικτύου Πολιτικές Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΔΔ-ΠΑΕ)*.

Δύο λόγια για το Δίκτυο

Το Δίκτυο ξεκίνησε ως ενδο-πανεπιστημιακό, το καλοκαίρι του 2009, μετά από πρόσκληση και επιλογή του Πανεπιστημίου Πατρών, στο πλαίσιο της πολιτικής του για στήριξη της διεπιστημονικότητας. Ήταν το μόνο Δίκτυο από τη Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών, σε σύνολο 36 Δικτύων που τελικά επιλέχθηκαν και χρηματοδοτήθηκαν από το Πανεπιστήμιο.

Δύο χρόνια μετά, το καλοκαίρι του 2011 το ενδο-πανεπιστημιακό Δίκτυο μετεξελίχθηκε σε δια-πανεπιστημιακό με τη συμμετοχή του Ιστορικού Αρχείου του Πανεπιστημίου Αιγαίου και του Εργαστηρίου Μελετών Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

Η φιλοδοξία του Δικτύου είναι η δημιουργία μιας δομής έρευνας, εκπαίδευσης, επιμόρφωσης, δημοσιεύσεων και λοιπών δράσεων στον επιστημονικό χώρο της Ανώτατης Εκπαίδευσης, γενικά, και του Πανεπιστημίου, ειδικότερα. Το διεπιστημονικό Δια-πανεπιστημιακό Δίκτυο Πολιτικές Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΔΔ-ΠΑΕ) φιλοδοξεί να παγιωθεί ως ένας χώρος σκέψης και διαλόγου για την Ανώτατη Εκπαίδευση. Σε αυτό το πλαίσιο, ένας από τους αρχικούς στόχους ήταν η δημιουργία μιας διεθνούς επιστημονικής επιθεώρησης. Όπερ και εγένετο.

Δύο λόγια για το περιοδικό

Το ηλεκτρονικό επιστημονικό περιοδικό Academia ελπίζει να καταστεί ένα διεθνές βήμα δημοσιεύσεων οι οποίες θα εστιάζονται στην Ανώτατη Εκπαίδευση, συνεισφέροντας στην ανάλυση ενός τομέα εκπαίδευσης και έρευνας σε πλήρη επέκταση και αναμόρφωση στο κέντρο διεθνών διακυβευμάτων.

Το ACADEMIA είναι –εκ φύσεως– διεπιστημονικό. Κατά συνέπεια, έρευνες και αναλύσεις που στοχεύουν την Ανώτατη Εκπαίδευση και προέρχονται από επιστημονικούς χώρους όπως η κοινωνιολογία, η οικονομία, οι πολιτικές επιστήμες, η παιδαγωγική, η ψυχολογία, η τεχνολογία, η ιστορία, η φιλοσοφία, κτλ είναι ευπρόσδεκτες. Ας τονιστεί ότι προτεραιότητα στις δημοσιεύσεις θα έχουν εργασίες που θα είναι συνδυασμός εμπειρικής έρευνας και θεωρητικής τεκμηρίωσης.

Η ευθύνη υλοποίησης των παραπάνω στόχων επαφίεται στην επιστημονική επιτροπή, η οποία θα έχει και την ευθύνη της διασφάλισης του αναγκαίου επιστημονικού κύρους του ηλεκτρονικού περιοδικού.

Η παρουσίαση του 1^{ου} τεύχους

Κατ'εξάίρεση, το 1^ο τεύχος σχεδιάστηκε με βάση τρεις κύριους άξονες:

- α) παρουσίαση διαφορετικών ομάδων στόχο του περιοδικού, τόσο ως προς τους μελλοντικούς του συνεργάτες όσο και ως προς τους μελλοντικούς του αναγνώστες,
- β) αποτύπωση της επιλογής το περιοδικό να είναι τρίγλωσσο (αγγλικά, γαλλικά, ελληνικά),

γ) παρουσίαση μέρος των δραστηριοτήτων και εργασιών που εξελίσσονται ήδη στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του διαπανεπιστημιακού Δικτύου.

Τα δέκα (10) κείμενα της τρέχουσας έκδοσης χωρίζονται σε τρεις ενότητες:

Τα τρία πρώτα κείμενα (Μουζέλης, Κουμπιάς, Αναστασόπουλος) αποτελούν μεταφορά στον γραπτό λόγο προφορικών εισηγήσεων. Τα δύο πρώτα από ημερίδα του Δικτύου με θέμα «Παγκοσμιοποίηση και Δημοκρατία». Το τρίτο από εισήγηση στο σεμινάριο υποψηφίων διδασκόντων με θέμα «Ευρωπαϊκές Εκπαιδευτικές Πολιτικές: Θεωρίες, Μεθοδολογίες, Αναλύσεις, Ερμηνείες». Η ενότητα αυτή των κειμένων δείχνει τη διάθεσή μας το περιοδικό να γίνει τόπος κατάθεσης τόσο αναλύσεων και ερμηνειών από έγκριτους συναδέλφους όσο και παράθεση και καταγραφή εμπειριών από ανθρώπους που άσκησαν ή ασκούν διοίκηση στο πανεπιστήμιο.

Πιο συγκεκριμένα ο ομότιμος καθηγητής του LSE, Ν.Μουζέλη εστιάζει στο κείμενό του στο ζήτημα: «Παγκοσμιοποίηση και Δημοκρατία». Το τελικό του επιχείρημα συγκροτείται γύρω από τη θέση ότι η παγκοσμιοποίηση φαίνεται να ενισχύει τη δημοκρατία στις αναδυόμενες οικονομίες (κυρίως της Ασίας) ενώ αντίθετα μοιάζει να την αποδομεί στις χώρες της Δύσης.

Το κείμενο του πρώην πρύτανη του Πανεπιστημίου Πατρών, καθηγητή Στ. Κουμπιά ασχολείται με το παρόν και το μέλλον του ελληνικού πανεπιστημίου. Ο ερευνητής μοιάζει να δείχνει πίστη στις δυνατότητες του ελληνικού πανεπιστημίου παρά τις υπάρχουσες δυσκολίες και ανεπάρκειες της σημερινής πανεπιστημιακής πραγματικότητας.

Τέλος, το κείμενο του πρώην Αντιπρύτανη του Πανεπιστημίου Πατρών, καθηγητή Β. Αναστασόπουλου επικεντρώνεται στην πολιτική διαχείρισης και ανάπτυξης της

έρευνας στο ελληνικό πανεπιστήμιο, με βάση την εμπειρία του στη διοίκηση του Πανεπιστημίου Πατρών. Επιπλέον, παρουσιάζει το έργο που συντελέστηκε στον τομέα της έρευνας την περίοδο 2005-2009.

Τα επόμενα τρία άρθρα σκιαγραφούν την ομάδα-στόχο των μελών ΔΕΠ (μόνα τους ή σε συνεργασία με υποψήφιους διδάκτορες).

Το πρώτο κείμενο υπογράφεται από τον μόνιμο Επίκουρο Καθηγητή του Πανεπιστημίου Αιγαίου, Παναγιώτη Κιμουρτζή. Έχει τίτλο «Η φοίτηση στην Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών κατά τον μεσοπόλεμο. Το Πανεπιστήμιο Αθηνών και ο νεαρός Νικόλαος». Πρόκειται για ένα κείμενο φρέσκιας και αναζωογονητικής ακαδημαϊκής γραφής όπου η προσέγγιση της Ιστορίας δεν αφορά πλέον μεγάλα ιστορικά γεγονότα και σπουδαίους άνδρες αλλά προσπαθεί να εισχωρήσει και να αναπλάσει την ιστορική πραγματικότητα της καθημερινότητας και του απλού ανθρώπου. Έτσι, η ιστοριογραφία μεταλλάσσεται σε συντεταγμένη αφήγηση που πλησιάζει, χωρίς να διαχέεται, στη λογοτεχνία και πιο πέρα στη τέχνη. Η χρήση εικόνων από γνωστά έργα τέχνης συντελεί στη διαμόρφωση ενός ιστορικού κλίματος μέσα στο οποίο εντάσσεται ο νεαρός Νικόλαος, του οποίου η φοίτηση στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών στα τέλη της δεκαετίας του '20 και στις αρχές του '30 αποτελεί το κύριο μέλημα του συγγραφέα. Ας σημειωθεί ότι η παρουσίαση του κειμένου αποκλίνει από τις γενικότερες οδηγίες προς τους συγγραφείς του περιοδικού, μετά από συνεννόηση και έγκριση του εκδότη. Η έγκριση οφείλεται, αφενός, στη σημασία της ατμόσφαιρας στο εν λόγω κείμενο, αφετέρου, στις δυνατότητες που δίνει μια e-έκδοση.

Το δεύτερο κείμενο το έχει γράψει ο Επίκουρος Καθηγητής του Πανεπιστημίου Αιγαίου, Διονύσης Γουβιάς. Φέρει τον τίτλο «Η «περιπέτεια» ενός ερευνητικού προγράμματος: από τη σύλληψη και την έγκριση μέχρι τη δημοσιοποίηση των

«παραδοτέων»». Πρόκειται για μια πρωτότυπη μελέτη που προσπαθεί να αναδείξει τόσο της εσωτερικές διεργασίες που υφίστανται κατά τη συγκρότηση και λειτουργία μιας ερευνητικής ομάδας όσο και τις σχέσεις της με το εξωτερικό περιβάλλον. Το κείμενο καταλήγει σε σημαντικούς και μάλλον δυσοίωνους προβληματισμούς, που εκκινούν από ένα κεντρικό ερώτημα: σε τι χρησιμεύει ένα ερευνητικό πρόγραμμα; Από τι μια, φαίνεται ότι η Πολιτεία μπορεί μεν να προκηρύσσει ερευνητικά προγράμματα (έστω ανεπαρκώς, έστω ασταθώς) όμως, η χρήση των αποτελεσμάτων τους είναι μάλλον αβέβαιη αν όχι σκοτεινή, στο βαθμό που συνήθως ξεχνιούνται σε κάποια γραφειοκρατικά συρτάρια. Από την άλλη, οι εσωτερικές δυσκολίες της υλοποίησης και οι καθυστερήσεις με τη συσσώρευση ανεξέλεγκτου φόρτο εργασίας που συνεπάγονται, είναι τελικά αντιπαραγωγικές για εκείνους τους ερευνητές που θα ήθελαν να επενδύσουν στην έρευνα αλλά παράλληλα έχουν να αντιμετωπίσουν και αξιολογήσεις για την εξέλιξή τους. Το τελευταίο ζήτημα γίνεται κομβικό ειδικά για τους ερευνητές των οποίων η θέση δεν είναι μόνιμη και έχουν συγκεκριμένους χρονικούς περιορισμούς από το ισχύον νομικό πλαίσιο.

Τέλος, το τρίτο κείμενο της ενότητας αυτής είναι συνεισφορά του πανεπιστημιακού Assane Diakhaté του Πανεπιστημίου Gaston Berger de Saint-Louis της Σενεγάλης σε συνεργασία με την υποψήφια διδάκτορα Gergana Dimitrova του Université Paris 13 της Γαλλίας. Το αντικείμενο της μελέτης τους αφορά την ένταξη των φοιτητών στον πανεπιστημιακό θεσμό και έχει τίτλο «Le CIVD comme exemple de dispositif d'intervention/insertion sociale» (το CIVD (Το Διαπολιτισμικό Κέντρο του Vincennes à Saint Denis) ως παράδειγμα «εργαλείου» κοινωνικής παρέμβασης/ένταξης). Οι συγγραφείς διατυπώνουν τον προβληματισμό τους σχετικά με την ανάγκη ένταξης των φοιτητών (νέων και ξένων) στον πανεπιστημιακό θεσμό ως προϋπόθεση για την επιτυχή φοίτησή τους. Στο πλαίσιο αυτό αναλύουν και ερμηνεύουν το ρόλο μιας

παράλληλης δομής στο πλαίσιο του Πανεπιστημίου Paris 8, του CIVD, το οποίο μέσα από τις δραστηριότητές του προσφέρει τις απαραίτητες συνθήκες για να μπορέσουν οι φοιτητές να ενταχθούν αρχικά στο πανεπιστήμιο και στη συνέχεια να παρέμβουν και να δημιουργήσουν.

Τα επόμενα τέσσερα κείμενα υπογράφονται είτε από νέους διδάκτορες (τα δύο πρώτα), είτε από υποψήφιους διδάκτορες σε προχωρημένο στάδιο εκπόνησης της διατριβής τους (τα δύο επόμενα). Πρόκειται για μια ακόμα κατηγορία υποψηφίων συνεργατών που ενδιαφέρει το περιοδικό.

Πιο συγκεκριμένα, ο διδάκτορας του Πανεπιστημίου Πατρών και εκπαιδευτικός των Εκπαιδευτηρίων Γείτονα, Άγγελος Καβασακάλης υπογράφει ένα κείμενο με τίτλο «Είναι το υποσύστημα πολιτικής του ελληνικού πανεπιστημίου ένα «ώριμο υποσύστημα πολιτικής»»; Ο ερευνητής χρησιμοποιώντας ως εργαλείο τη θεωρητική εργασία των Sabatier και Jenkins-Smith γνωστή ως «Advocacy Coalition Framework (ACF)» προσπαθεί να αποδείξει ότι ο χώρος του ελληνικού πανεπιστημίου αποτελεί, αρχικά, ένα υποσύστημα πολιτικής κατά την ACF, και στη συνέχεια ότι είναι ένα ώριμο υποσύστημα πολιτικής, γεγονός που στη συνέχεια νομιμοποιεί τη χρήση της ACF για τη διερεύνηση της συγκρότησης αντιτιθέμενων δικτύων στο πλαίσιό του, με αφορμή το Νόμο για τη διασφάλιση της ποιότητας και της αξιολόγησής του.

Ο διδάκτορας του Πανεπιστημίου Αιγαίου και εκπαιδευτικός της δημόσιας εκπαίδευσης στη Χίο, Φώτης Μονιούκας ασχολείται με την επιλογή σπουδών των υποψηφίων φοιτητών για τα ελληνικά πανεπιστήμια, γενικά. Η εργασία του έχει τον τίτλο «Εκπαιδευτικές προτιμήσεις των αποφοίτων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η περίπτωση του Πανεπιστημίου Πατρών». Ο ερευνητής αποτυπώνει τα ειδικά χαρακτηριστικά των επιμέρους Τμημάτων του Πανεπιστημίου Πατρών και καταλήγει

σε κάποια ευρύτερα χαρακτηριστικά του Πανεπιστημίου συνολικά. Το κυριότερο ίσως είναι εκείνο που ισχυρίζεται ότι το Πανεπιστήμιο Πατρών έλκει υποψήφιους φοιτητές που προέρχονται από γονείς με επαγγελματικά και εκπαιδευτικά χαρακτηριστικά πολύ ανώτερα από τον εθνικό μέσο όρο και γεωγραφικά προσδιορισμένη προέλευση.

Ο υποψήφιος διδάκτορας του Πανεπιστημίου Πατρών και εκπαιδευτικός της δημόσιας δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Αχαΐα, Γιώργος Αγγελόπουλος υπογράφει το τρίτο κείμενο αυτής της ενότητας. Φέρει τον τίτλο «Interdisciplinarity: university's answer to the needs of labor market». Ο Γ.Αγγελόπουλος υποστηρίζει ότι υπό την πίεση του αιτήματος και των πολιτικών για μεγαλύτερη σύνδεση των πανεπιστημιακών σπουδών με τις ανάγκες της αγοράς, τα πανεπιστήμια αναπτύσσουν διεπιστημονικά προγράμματα σπουδών, ιδίως σε επίπεδο μεταπτυχιακών σπουδών. Οι διεπιστημονικές σπουδές ως αίτημα αναπτύσσονται και τεκμηριώνονται υπό το πρίσμα της καλύτερης απασχολησιμότητας των αποφοίτων. Σε ό,τι αφορά τα ελληνικά πανεπιστήμια εκείνο που φαίνεται είναι ότι ενώ αυτά υιοθετούν το αίτημα και αναπτύσσουν διεπιστημονικά προγράμματα (κυρίως μεταπτυχιακά) το κάνουν με τέτοιο τρόπο ούτως ώστε να μην επηρεάζεται η εσωτερική τους παραδοσιακή οργάνωση και λειτουργία.

Το τέταρτο κείμενο αυτής της ενότητας, το υπογράφει η υποψήφια διδάκτορας του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου Αντιγόνη Σαρακινιώτη. Παρουσιάζει μια εργασία με θέμα «Subject Specific Competences content in the Greek Initial Teacher Education». Χρησιμοποιώντας τη θεωρητική εργασία του B.Bersein αναλύει τα προγράμματα αρχικών σπουδών των μελλοντικών εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης των ελληνικών πανεπιστημίων υπό την παραδοχή της επιρροής τους από τις επίσημες ευρωπαϊκές πολιτικές και τον κυρίαρχο λόγο περί «ικανοτήτων». Εδώ, η επικέντρωση γίνεται στις ειδικές ικανότητες, έτσι όπως αυτές παρουσιάζονται στη διεθνή βιβλιογραφία και ιδιαίτερα στο μεγάλο ευρωπαϊκό πρόγραμμα Tuning.

Κλείνοντας, θα ήθελα να ελπίζω ότι τα κείμενα που παρουσιάζονται στο 1^ο αυτό τεύχος του ACADEMIA, αφενός, θα προκαλέσουν το ενδιαφέρον και τη συζήτηση, αφετέρου, θα αποτελέσουν κίνητρο για συγγραφή εργασιών που θα μπορούσαν να ενταχθούν στα επόμενα τεύχη του περιοδικού.

Καλή σας ανάγνωση

Γιώργος Σταμέλος

Καθηγητής, Editor